

THALIA

MILENA ÁLMA

Topolyán nem egy legenda a város valamikori színtársulatáról szól. A későbbi mesék már csak az igen aktív amatőr csoportról, a Pódiumról tudnak, amely úgy 10–20 évvel ezelőtt állítólag jelentős művelődési fénypont volt a nagy gazdasági eladósodás idején. Ez a fénypont fokozatosan halványult, vált láthatatlanná. A színházteremben két-három évig nyugalom honolt, csak a piros dátumos ünnepek idején hangzott fel benne egy-egy hosszú (párt)monológ. Tavaly egy maroknyi szemtelen kölyök színházpuccsot kísérelt meg, amely hála vasakaratkának, sikerrel végződött. Megszállták a mozi teremnek használt színházat, és (bár egyeduralmuk megdöntésére történt már kísérlet egyelőre szilárdan tartják magukat.

Ennyi a prologus, a többit Kovács Attila (Testvériség–Egység Művelődési Egyesület – Pódium Ifjúsági Színház, Topolya, újabbán más neve van, de erről később) rendezője meséli:

A Pódium legfrissebb felállításában tavaly novemberben kezdett dolgozni. Georges Michael Agresszió c. darabjával vettünk részt a KVM-n. Ezt követően csak néhány helyen tudtunk fellépni, de a községben népszerűek voltunk, mint egy olyan csoport, amelyik valami újat csinál. Pontosabban: amelyik egyáltalán csinál valamit! Megpróbálunk senkihez sem hasonlítani. Persze sikerült kiharcolnunk, hogy az Pódium I. legyen, nem pedig egy másik csoport, II.

– Pódiumot emlegetsz, pedig névváltoztatásról is volt szó... A Pódium névhez klasszikus, hagyományos dolgok fűződnek. Mivel mi elég távol állunk az ilyesmitől, névváltoztatás várható. Minden valószínűség szerint az ABS-stúdió nevet veszünk fel.

– Az idén?

– Elkezdjük a Büntetéseket. Egy Kornis Mihály nevű alak írta Franz Kafka művei alapján. Ez valami nagyon modern szürrealista drámaszerűség akart lenni, rengeteg szöveggel. Kafka betétekkel tüzdelt meg, ami időnként éktelenül unalmas. Egy olyan Kafkát akarok csinálni belőle, ami az enyém is, de Kornisé is és... Franz Kafka Franz Kafkája is. A Büntetések csak munkacím, az előadás címe Milena álma lesz. Milena Kafka nőismerőse volt, a da-

rabban is megjelenik – más oka nincs is a címadásnak. Gyárthatok én ehhez filozófiát, amivel aztán untatom az embereket, de filozófiákat mások is szerkeszthetnek. Ezért teljesen felesleges azzal idegesíteni őket, hogy nem egyformán filozofálunk. Ha akarod megérted, ha akarod nem...

– A csoportról?

– Jelenleg nyolcan-kilencen vagyunk, keményen dolgozunk, egy kissé szenvedünk is, főleg a színeseknek gyűlik meg velem a bajuk...

– Miért?

– A rendezői abszolutizmusom miatt bírálják elsősorban. A színészek azt is mondták: osszam be, kinek mi a feladata, ők megcsinálják és kész. Számukra ez a színjátszás.

– Egyetértesz?

– Nem. Egyáltalán nem. Nekem nemcsak parancsteljesítő robotok kellene, hanem emberek, akiknek van a nyakukon egy putyú, egy nagy pattanás, amit használni is tudnak.

– És amit jobb körökben fejnek neveznek.

– Igen, jobb körökben a fej elnevezés honosított meg, egyéb helyen nem tudom minek nevezik, én a pattanást használom.

– Azokkal az emberekkel, akiknek a hatáskörébe tartozik a Pódium/ABS-stúdió, szót tudnak-e érteni?

– Nincs egy védőszentünk, egy Szent Genesiusunk, aki foglalkozna velünk, ezért elég sokat bajlódunk. Van ugyan gy Egeresi Sanci, aki amit bír, megtesz, de az édeskevés. A többiekkel még tudok kommunikálni, de... tudod, olyan... hát...

– Segítik-e a munkátokat?

– Hát nem. Én ezt nem vettem észre. Széles vigyorral ledobnak valami szöveget és akkor satöbbi. A vigyor és a kedves megszólítás még nem segítség. Legalábbis én nem tartom annak.

– Mit hiányoltok, mi kellene az eredményes munkához?

– Gyakrabban volna szükségünk a színházteremre, szeretnénk használni az egész felszerelést, nem csupán néhány darabját. A „fentiek” annak örülnének, hogy egyáltalán semmi díszletet nem használnánk, mert így nem szállítási eszközökről kellene gondoskodni. Ezért leszünk kénytelenek

mellőzni a díszleteket. Majd grotovszkizunk: lesz egy nyamvadtt lámpánk meg egy magnónk és akkor csinálunk vele valamit. Ez kényszer-Grotovszki lesz, de mit csináljak? Abbahagyni nem fogom.

– További tervek?

– Még az idén elkezdjük az Akuta Gava két novellájából összeszerkesztett darabot, a Rasso-kaput, utána meg De Sade Beszélgetés a haldokló és egy pap között c. művét vinnénk színpadra. Aztán, ha lesz egy KVM, oda is kiruccannánk... Hogy a KVM-n kívül hol fogjuk mindez bementetni, nem nagyon tudom. Magunk miatt csináljuk, tipikusan amatőr recept szerint. Semmiféle kommersz dolog, ezért Topolyán nemigen lesz közönségünk. Csak csináljuk és ez a jó.

MIHÁJLOVITS Klára

A JUGOVIĆOK HALÁLA

Borislav Mihajlović Mihiz: Banović Strahinja, Szerb Nemzeti Színház, Újvidék

Banović Strahinja hallatán az emberek általában a szerb népi eposz közismert hőisére gondolnak. Természetesen nem tévedésről van szó, hanem kettősségről: Borislav Mihajlović drámát ír a hősi, népi eposz alapján.

A szűzsé egyforma, viszont a színdarabban erőteljesebb jellemábrázolást találhatunk, összetett társadalmi problematikák tárulnak fel.

Banović Strahinja mint egy lovagi torna győztese nyerte el felesége kezét. Boldog házasság? ... Az asszony csupán fizikai létét kötötte a férfi életéhez, érzelmeit, lelkét nem. A konfliktus epicentrumát ebben a pontban lelhetjük meg. A törökök be-betörnek Szerbiába, s Strahinja kénytelen távozni otthonából – védelmezni kell az országot a barbároktól. Távolléte alatt török horda ront kastélyára, a kegyetlen Vlah Aliaval az élen. A hős szerb vitéz felesége önként távozik a rablóvezérrel, ezzel családjára megbojtosíthatatlan szegényt hoz. Bosszúvágytól fűtve Strahinja és a Jugović fivérek üldözőbe veszik az oszmán bandát. Megütözköznek velük, győznek, s visszahozzák az asszonyt.

Itélkezni kellene. A Jugović család halált kér az asszony fejére – még az összetört, magába-

roskadt apa is kénytelen erre szavazni. De Strahinja embersége szembeszegül a büszkeségében megsértett családdal – persze a Jugovićok döntését politikai, hatalmi indítók befolyásolták. Az asszony visszatér otthonába, a férfi mellett marad.

A darab kezdettől fogva több érzelmi síkon halad, számtalan fogas kérdést tesz fel. Előbukkan a polémia: kinek van joga itélteni, az ítélet meddig terjedhet, kivonhatja-e magát valaki az ítélkezés alól stb.

A rendező, Jovica Pavić mindvégig kezében tartotta a szálakat, remek, dinamikus előadást teremtett. A kezdőkép: templom, freskók, gyertyák, a teremben liturgikus hangulat lebeg. Az egyházi zene csak fokozza a milijót. Tíz-tizenöt percig egyetlen szó sem hangzik el, mégis a darab teljes egészében leköti a néző figyelmét. A produkció képzeletben olyan, mint egy freskó – sápadt színek, aránytalan, eltúlzott méretek, homály. Remekül tükrözi a társadalom állapotát, az emberek hangulatát. A rendező tengernyi kiváló ötletből, képből szimbólumokat, metaforákat alkotott. Érdekes fordulatokkal lepte meg a közönséget. Legatraktívabbnak a zárójelenet

mondható. A háttérben gomolygó felhők, az előtérben török szpáhik, közben a színpad, mintha földrengés sújtotta volna megmozdul, domborzattá alakul, s a „földből” egy kereszt nyúlik ki, melynek tövében Banović Strahinja fekszik...

A produkció egy sötét, zárt világ diszharmóniáját, embertelenségét tárja fel, a felépítmény kegyetlenségére mutat. Ez a formáció civilizációnak nevezi magát... De lehetséges-e civilizáció szellemi rabságban? A Jugović család elesik a rigómezei csatában; haláluk egy gondolkodás, rend, etika, erkölcs halálhraitélttségét is jelenti, az egyéni szabadság társadalmi érdekekkel való örökös konfliktusát.

FARAGÓ Attila